

2114

Příloha č. 3
k RD 26/2015

VÝROČNÍ

Závěrečná zpráva projektu specifického výzkumu na rok 2016 – zakázka č. 2114

Název projektu:

Podpůrná intervenční opatření pro žáky s poruchami učení a řečové komunikace v programu základní školy v Čechách a v Lotyšsku.

Specifikace řešitelského týmu

Odpovědný řešitel:

doc. PaedDr. Karel Neubauer, Ph.D.

Katedra speciální pedagogiky a logopedie PdF UHK

Studenti magisterského studia na PdF UHK:

Bc. Jana Kadaníková

Studentka navazujícího magisterského studia: Speciální pedagogika - logopedie

(1. ročník prezenční formy studia).

Bc. Hana Skalová

Studentka navazujícího magisterského studia: Speciální pedagogika - logopedie

(1. ročník prezenční formy studia).

Bc. Michaela Sotonová

Studentka navazujícího magisterského studia: Speciální pedagogika - logopedie

(1. ročník prezenční formy studia).

Další výzkumní pracovníci:

PhDr. Lenka Neubauerová

Katedra speciální pedagogiky a logopedie PdF UHK

Prof. Dr. Paed. Sarmite Tübele

University of Latvia, Riga, Lotyšsko

Celková částka přidělené dotace: 48 000 Kč

Stručný popis postupu při řešení projektu (max. 2 strany)

Projekt navazuje na přítomné výsledky odborné spolupráce v oblasti pracovišť, zaměřených na problematiku vývojových poruch komunikace a učení na University of Latvia v Rize (prof. S. Tübele) a Pedagogické fakultě UHK (doc. Neubauer) v předchozích dvou letech. V rámci vzájemných přednáškových a studijních pobytů 2013 a 2015 a vzniku kolektivní monografie „Kontexty vývojových poruch řečové komunikace a specifických poruch učení“ (Neubauer, Tübele, a kol., Gaudeamus, 2015) bylo vytvořeno dostatečné primární odborné zázemí pro vznik komparativního projektu v natolik závažné a v současnosti aktuální oblasti, jakou je oblast podpůrná intervenčních opatření pro žáky s poruchami učení a řečové komunikace v programu základní školy v obou zemích.

Přijetí novely školského zákona č. 82/2015 na jaře 2015 (zejména §§ 16 a 19) znamená rozsáhlou změnu přístupu ke vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Novela je považována za příležitost pro zvýšení rovnoprávného přístupu ke vzdělávání všem bez rozdílu a bez ohledu na jejich zdravotní stav či sociální statut. Při vědomí velké zodpovědnosti za tuto změnu se hovoří především o modelu „podpůrných opatření“ a poskytnutý přiměřené lhůty, kdy účinnost uvedené části novely je odložena na 1. 9. 2016. Školní rok 2015/2016 je považován především za přechodový úsek, který má zajistit co možná nejvíce bezproblémové zapojování nového modelu a zpracování kvalitních prováděcích předpisů.

V projektu „Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR (2013-2015) bylo vytvořena série dokumentů, zpráv, analýz, návrhů, publikací a metodik, které jsou všechny zaměřeny na tuto oblast v souladu s přijetím zmíněné novely školského zákona. Autoři projektu v závěrečné zprávě poněkud překvapivě doporučují zajistit dopracování katalogu podpůrných opatření o část věnovanou žákům se specifickými poruchami učení a chování a materiál k vyhodnocení míry potřeby podpory u této cílové skupiny žáků v roce 2016. Tato skutečnost svědčí o rezervách v přístupu k této oblasti vývojových poruch a zároveň o minimálním propojení současných podpůrných opatření v oblasti vývojových poruch řečové komunikace a specifických poruch učení. Stávající míra podpory žákům se syndromem vývojové dysfázie, kde se frekventovaně výše uvedené obtíže spojují, je typickým projevem snížené komplexnosti současných i navrhovaných podpůrných opatření.

Situace v Lotyšsku, které je přirozeně ovlivněno blízkostí a inspirací k skandinávským modelům integrace žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, se vyvíjí porovnatelným směrem. V současnosti je věnována v Lotyšsku pozornost vytvoření systému podpůrných aktivit pro více efektivní a přístupnější proces učení, zaměřený na studenty s poruchami učení. Je realizováno několik ESF projektů, zaměřených na tvorbu systému podpory, jsou ovšem nyní ve fázi zakončení sběru dosažených výsledků a současné dílčí akcenty tohoto procesu vyznívají kladně. Především diskuze o problematice poruch učení pokračuje ve stále vyšším rozsahu, což zapříčiňuje neklesající počet žáků s tímto problémem. Řada výzkumných materiálů a sdělení hovoří o propojení určité úrovně specifických poruch učení a poruch komunikace. Poruchy učení se mohou různit u různých skupin studentů a přestože hlavními přetrvávajícími oblastmi problémů jsou výuka jazyků a matematika, určitá skupina dětí vykazuje sníženou schopnost rozumění všem rovinám komunikace, zahrnující i mimoslovní znaky a tyto odchylky nejsou nositeli celkového kognitivního opoždění a poruchy. Turkington a Harris (dle Tübele) uvádějí, že takový typ deficitu může vyústit v problémy s

rozuměním slyšeného, úsudkem, mluvou, čtením, psaním, pravopisem, nebo s matematickými operacemi. Odborníci usuzují, že děti s poruchami učení mají problém se způsobem, jakým mozek běžně zachází s informacemi, a tato odchylka brání navození normálního procesu učení (Turkington, Harris, 2006). Prezentované poznatky svědčí o vyšší komplexitě pohledu na propojení problematiky poruch učení a vývojových poruch komunikace, než je tomu v stávající úrovni doporučení v oblasti podpůrných opatření v ČR. Komparativní studie tak má potenciál k vzájemně obohacujícímu pohledu na vývoj oblasti podpůrných intervenčních opatření pro žáky s poruchami učení a řečové komunikace v programu základní školy v obou státech a vybavení závěrů k dalšímu rozvoji poznatků ve prospěch poznání potřeb dětí s poruchami učení a komunikace.

V rámci mezinárodní vědecké konference *Komunikace a handicap III*, 4.-5. 11. 2016 byla v rámci příspěvku prof. Tubele „Speech therapy for children with learning disorders“ opětně diskutován rozsah a obsah komparativního textu publikace a byly předány další části studie (Tubele, Gutmane) V rámci konference byly také diskutovány a následně zaslány příspěvky k oblasti fonologického rozlišování žáků od doktorandů Pedagogické fakulty UNIPO v Prešově. Tyto statě, společně s naším pohledem na problematiku (Neubauer, Síglerová, Zvoníček) přibližují některé aspekty této klíčové problematiky pro úspěšnost podpůrných opatření pro žáky s poruchami učení a komunikace. Následně byly aktualizovány části české studie podpůrných opatření (Neubauer, Neubauerová, Kadaníková, Skalová, Sotonová). Kolektivní monografie „*Žáci s poruchami učení a řečové komunikace na základní škole*“, (2017, P. Mervart a PdF UHK) bude komplexním výstupem projektu. (Příloha a))

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení

I. NEUBAUER, K., TÜBELE, S., NEUBAUEROVÁ, L., A kol. (2016) *Kontexty vývojových poruch řečové komunikace a specifických poruch učení*. Hradec Králové: Gaudeamus, ISBN978-80-7435-643-8

Zadáno v OBD, kolektivní monografie dle katalogu Národní knihovny ČR

II. NEUBAUER, K (ed.) *Komunikace a handicap III 2016. Soubor anotací odborných sdělení konference*. Hradec Králové: Gaudeamus, ISBN 978-80-7435-656-8

III. NEUBAUER, K., TÜBELE, S., NEUBAUEROVÁ, L., A kol. (2017) *Žáci s poruchami učení a řečové komunikace na základní škole* Nakl. P. Mervart a PdF UHK, Červený Kostelec.

Publikace je v přípravě k předání nakladatelství a vyjde v 1. čtvrtletí roku 2017.

Publikační cíle projektu nejsou do současnosti plně realizovány, podklady pro předání výstupní publikace do nakladatelství jsou ale již kompletní. Vzhledem k náročnosti tohoto mezinárodního projektu lze předjímat, že daný časový rozvrh je přiměřený a vhodnějším

parametrem by zde bylo zařazení projektu do dvouletého období, což lze vnímat jako cenné poučení pro strategii následných projektů.

Celkový přehled rozpočtu projektu:

Realizace tisku kolektivní monografie	NEUBAUER, K., TÜBELE, S., NEUBAUEROVÁ, L., A kol. (2017) <i>Žáci s poruchami učení a řečové komunikace na základní škole</i> Nakl. P. Mervart a PdF UHK, Červený Kostelec.	16 000	Tisk a recenze publikace
Odměny řešitelům	Sarmite Tubele	5 000	Příprava a realizace textů do monografie
Stipendijní ohodnocení studentů	Kadaníková Jana Chmelíková Michaela Skalová Hana	9 000 9 000 9 000	Zpracování podkladů v oblasti podpůrných opatření pro žáky ZŠ Realizace kvalitativního výz. šetření konkrétního žáka se specifickou poruchou učení a řečové komunikace.
Celkem		48 000	

Ve výsledovce MAGION uveden zůstatek 5000 Kč – odměna prof. Tubele byla v systému schválena a plně odsouhlasena v prosinci 2016.

Povinné přílohy:

- a) kopie publikačních výstupů I. a II., a obsah připravované monografie
- b) výpis (export) z OBD – výsledky publikační činnosti podpořené projektem - nezařazeno
- c) vyúčtování dotace - „Výsledovka po účtech s pohyby“ z ekonomického informačního systému Magion

Datum:

4. 1. 2017

Podpis odpovědného řešitele

